

فرهنگ اصطلاحات در

بسکتبال

مترجم

جعفر سایه‌آفتابی

سرشناسه	: کوزلووسکی، ماریان، ۱۹۲۷-۲۰۰۴م.
عنوان و نام پدیدآور	: فرهنگ اصطلاحات در بسکتبال / مترجم جعفر سایه آفتابی.
مشخصات نشر	: تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	: ۵۱۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۱-۵۷۷-۰-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا.
یادداشت	: A Concise dictionary of American basketball: عنوان اصلی:
موضوع	: بسکتبال - - واژه‌نامه‌ها - - انگلیسی.
موضوع	: بسکتبال - - اصطلاح‌ها و تعبیرها.
موضوع	: ورزش - - واژه‌نامه‌ها - - انگلیسی.
موضوع	: زبان انگلیسی - - واژه‌نامه‌ها - - فارسی.
شناسه افزوده	: سایه آفتابی - - جعفر، ۱۳۴۲ - مترجم.
رده‌بندی کنگره	: GV۸۸۵/۴۹ ف ۱۳۸۹
رده‌بندی دیویی	: ۷۹۶/۳۲۳۰۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۰۱۱۳۳۸



عنوان کتاب: فرهنگ اصطلاحات در بسکتبال

مترجم: جعفر سایه آفتابی

ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه

ناظر فنی: امین لشکری

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۸۹

قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال

چاپ: شرکت زیتون چاپ بهاران

صحافی: جنگل

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۱-۵۷۷-۰-۰

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۵۲۷۵-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹
[http:// www.junglepub.org](http://www.junglepub.org)
 email:// Info@junglepub.org ۰۳۱۱-۳۲۰۵۰۶۷-۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

مقدمه مترجم

بسکتبال از جمله رشته‌های ورزشی است که از قدمت و سابقه چندانانی نسبت به دیگر ورزش‌ها برخوردار نیست، اما به دلیل جذابیت‌های خاصی که دارد، علاقه‌مندان بی‌شماری را به خود جلب نموده است تا جایی که روز به روز، دایره دوستداران این ورزش شاد و پرنشاط گسترده‌تر می‌گردد. امروزه بسکتبال به عنوان یک رشته ورزشی فراگیر، در فرهنگ ملل گوناگون از جایگاه شاخصی برخوردار است. همچنین توجه روزافزون جامعه دانشگاهی به این رشته ورزشی، سبب شده است تا به عنوان «ورزش دانشگاهی» شناخته شود.

همین استقبال گسترده از بسکتبال، به خصوص در محافل و جوامع دانشگاهی ضروری می‌نماید تا موضوع آموزش کلاسیک، اصولی و هدفمند آن به عنوان یک فن و مهارت خاص مورد توجه و عنایت ویژه قرار گیرد و از آنجا که پایه و اساس آموزش صحیح و روشمند هر فن و مهارتی نیز آشنایی با مفاهیم، اصطلاحات و واژگان خاص آن می‌باشد و این امر مبنا و بستر مناسبی برای آموزش‌های بعدی در حوزه مربوط به وجود می‌آورد، لذا ضروری است تا علاقه‌مندان این ورزش برطرفدار به منبعی موثق برای این منظور دسترسی داشته باشند.

در راستای محقق ساختن اهداف فوق، نگارنده با عنایت به خلأیی که در این زمینه مشاهده می‌کرد، بر آن شد تا ترجمه‌ای مناسب از فرهنگ لغات و اصطلاحات بسکتبال (نوشته مارین کوزولوسکی) را فراهم نماید و به علاقه‌مندان بسکتبال عرضه نماید. آنچه اکنون با عنوان «فرهنگ اصطلاحات در بسکتبال» پیش رو دارید، حاصل چهار سال تلاش مداوم و مستمر است که پیشکش حضور خوانندگان ارجمند می‌گردد.

بدیهی است کتاب حاضر که نخستین فرهنگ فارسی تخصصی در زمینه ورزش بسکتبال به شمار می‌رود، دارای نقص‌ها و کاستی‌های فراوان است که پیشاپیش از این بابت پوزش طلبیده، از خوانندگان عزیز به ویژه اهل فن و فرهیختگان دانشگاهی تمنا

دارد با امعان نظر و دقتی که نسبت به مطالب کتاب مبذول می دارند، نظریات و پیشنهادهاى خود را همراه با تذکر نکاتی که لازم می دانند را به آدرس الکترونیکی saftabi@yahoo.com ارسال فرمایند تا موارد لازم در چاپ های بعدی مورد توجه قرار گیرد.

در خاتمه به حکم انجام وظیفه بر خود فرض می دانم برای استاد عزیز، زنده یاد حسین پرتو، پیشکسوت بسکتبال کشور و معلم اخلاق که رونق و بالندگی این ورزش در کاشان، مرهون تلاش های ارزنده اوست و بنده نیز سخت وامدار ایشان هستم، یادی نموده برای روح بلند آن مرحوم آرزوی علو درجات می نمایم.

همچنین از تشویق ها و دلگرمی های بزرگوارانی که مرا در عزم خود مصمم تر ساختند، به ویژه استاد ارجمند آقای رضا مهندسی و مربی ارزشمند آقای مهران شاهین طبع و نیز از دوستان عزیز آقایان سعید حلاج باشی و محمد پورمقدم به سبب همه همراهی ها، صمیمانه سپاسگزاری می کنم.

جعفر سایه آفتابی

زمستان ۱۳۸۸

مقدمه مؤلف

جیمز نای اسمیت در دسامبر ۱۸۹۱، ۱۳ قانون مشهور خود را با استفاده از ۴ لغت و اصطلاح مربوط به ویژگی‌های بازی بسکتبال نوشت. یک سال بعد، دو کتابچه با «شرح بر آن ۱۳ قانون بسکتبال» منتشر کرد که در آن ۷۵ لغت جدید اضافه شده بود. با توجه به این موضوع که تا سال ۱۹۲۱، دو لغت سبد (basket) و توپ (ball) به صورت جدا از هم به کار می‌رفت، لغت بسکتبال لغت جدیدی نیست. طی صد سال اخیر، تکامل و پیشرفت بازی بسکتبال در بین مردم، تعداد لغات، اصطلاحات و عبارات مربوط به تکنیک‌ها، تاکتیک‌ها، قواعد امتیازدهی، حرکات، جابجایی‌ها، موقعیت‌ها و فریب یا گول‌ها مهارت‌های این بازی هستند. بسکتبال در سطح ۲۰۰ کشور مختلف جهان، در تمامی قاره‌ها بازی می‌شود. این بازی به یک پدیده بین‌المللی و دارای دایره‌المعارف ملی تبدیل شده است، که تعداد این دایره‌المعارف‌ها به اندازه تعداد کشورهای است که این بازی در آن‌ها برگزار می‌شود. امروزه لغت‌نامه آمریکایی این بازی دارای مدخل نیز می‌باشد در حالی که حدود یک قرن پیش جیمز تنها از ۴۰ لغت برای تشریح این بازی استفاده کرده بود. آقای دیواندرسون، مقاله‌نویس روزنامه «نیویورک تایمز»، در مقدمه‌ای که به کتاب «چگونه بسکتبال را صحبت کنیم» گفته است: «گلداپدو آرترور، یادآور شده که آقای جیمز بسکتبال را اختراع کرد، اما زبانی برای آن اختراع نکرد. حدود یک قرن پس از آنکه آقای جیمز، دو حلقه زیبا در دو طرف سالن ورزشی قرار داد، برای فهم صحبت‌های گویندگانی که از طریق رادیو و تلویزیون این بازی را گزارش می‌کردند، نیاز به کسی بود که سخنان آن‌ها را شرح و بسط دهد.

در گذر زمان، این ورزش در حیاط مدرسه‌ها، زمین‌های بازی، ورزشگاه‌ها و استادیوم‌ها تکامل یافت. زبان بسکتبال، مانند هر زبان دیگری وسیله‌ای شد تا اعضای اجتماعات بسکتبالی یکدیگر را بهتر درک کنند. این زبان از لحاظ لغت‌شناسی در خود آمریکا نیز، میان مربیان مختلف متفاوت است. آشنایی با قواعد لغوی این زبان، لازمه

پیشرفت و توسعه استانداردهای گرفته شده از آمریکا می‌باشد. تشریح این قواعد لغت-شناسی به زبان صریح انگلیسی، اولین گام در فهم درست آن است. ترجمه این تشریحات به دیگر زبان‌ها گام بعدی‌ای است که باید بر اساس نیازهای محلی برداشته شود.

بخش قابل توجهی از دیکشنری بسکتبال آمریکایی، شامل لغات، اصطلاحات و عبارات عامیانه است. آقای استوارت برگ در دیکشنری عبارات آمریکایی می‌نویسد: «در لغات آمریکایی، که شامل ۱۰ تا ۲۰ هزار لغت می‌باشد و بیشتر آن‌ها را می‌دانیم ولی به کار نمی‌بندیم، حدس می‌زنم حدود دو هزار لغت عامیانه باشند. به دیگر سخن دارای عبارات عامیانه‌ای است که ۱۰ درصد لغات آمریکایی را تشکیل می‌دهند. سیمون پاتر بیان می‌کند که علت استفاده از عبارات عامیانه را به سختی می‌توان توجیه کرد، اما به طور کلی سه دلیل برای آن بیان می‌نماید:

۱. تازگی، شادابی و آشنایی عبارات عامیانه روش جدیدی در نگاه کردن به مسائل به وجود می‌آورد.

۲. عبارات عامیانه روح تازه‌ای در مفاهیم کهنه و منسوخ ایجاد می‌کند و درجه سرزندگی و شادابی را افزایش می‌دهد، و به هر زبانی رنگی تازه می‌بخشد.

۳. موجز بودن این عبارات، میزان ارتباط میان افراد یک جامعه را توسعه می‌دهد. به طوری که در روابط جوامع خارجی‌ای که دارای علائم زبانی مشترک‌اند تأثیرگذار است.

به همین دلایل است که لغت «بسکتبال» مورد توجه هواداران و بازیکنان این رشته قرار گرفته و حتی در برخی موارد به زبان عمومی نیز نفوذ کرده است. پیشرفت بسکتبال به دلیل جذابیت‌های این ورزش، استفاده از این عبارات عامیانه را متداول‌تر کرده است. امروزه این عبارات را در گزارش بازی‌های ان.بی.ای، در بازی کودکان، بچه‌ها و در صحبت‌های مربیان غیر آمریکایی نیز می‌شنویم. این عبارات رنگ و بوی تازه‌ای به صحبت‌های محلی پیرامون بسکتبال می‌دهد حتی اگر تعداد کمی از آن‌ها مورد استفاده قرار بگیرد.

نکته قابل توجه این است که این عبارات و اصطلاحات عامیانه تا چه زمانی جذاب خواهند بود؟ و چنانچه وجود آن‌ها روز به روز بر جذابیت و محبوبیت بسکتبال می‌افزاید، اجازه دهیم از آن‌ها استفاده کنند اما نه به گونه‌ای که مانع یادگیری استانداردهای بسکتبال آمریکایی شود.

این دیکشنری برای کسانی گردآوری شده که بر خلاف علاقه‌مندان به جذابیت عبارات عامیانه این بازی، به جذابیت‌های خود این بازی علاقه دارند و متمایل به مطالعه و یادگیری بسکتبال آمریکایی به طور دقیق‌اند.

آقای سیمون پاتر برای خوانندگان خود می‌نویسد: «در بین عبارات عامیانه، هم

عبارات خوب و هم عبارات بد وجود دارد. عبارات خوب، عباراتی است که تیر را درست به هدف می‌زنند، و در مقابل عبارات بد، عباراتی هستند که در این هدف ناموفق‌اند.

آقای آل ام سی گیر، مربی قبلی دانشگاه مارکونت، یکی از استفاده کنندگان موفق این عبارت بود. او عبارت «گروه کیک شرقی» را به عنوان یک ضرب المثل برای تیمی که به راحتی شکست می‌خورد، به کار برد. همچنین عبارات «پرتاب جهشی»، «هوایمای بد» و «آدم مزدور» را نیز به دنیای بسکتبال معرفی کرد.

شخصیت‌های دیگری نیز عبارت «بازیکن چند بعدی» را اختراع کردند. این عبارت به این معنا نیست که بازیکن در چند جای مختلف بتواند بازی کند و یا دارای مهارت‌های مختلف باشد، بلکه به این معنی است که از جهات مختلف زمین می‌تواند امتیاز بگیرد. در برابر آن بازیکن یک بعدی قرار دارد که تنها از یک نقطه زمین می‌تواند امتیاز بگیرد. وی به شوتر نقطه‌ای نیز موسوم است.

همان‌طور که مشاهده کردید، در اینجا لغت «بعد» در معنی جدیدی به کار رفته است. گاهی یک لغت به همان شکل قدیمی ولی در معنی جدیدی به کار می‌رود. برخی مربیان به جای استفاده صحیح از لغت peripheral از لغت peripheric - که به طور معمول استفاده نمی‌شود - استفاده می‌کنند. بنابراین می‌توانیم لغاتی مانند peripheric vision (دید جانبی) و peripheric shoter داشته باشیم. همچنین می‌توان به لغات جدیدی همچون pivotability (توانایی چرخش در جا)، overfaking (بیش از حد گول زدن)، outplay (برتری داشتن در بازی)، outcoach (مغلوب شدن مربی) و... که به مقتضای شرایط و موقعیت‌های مختلف به وجود آمده‌اند، اشاره کرد. در کنار چنین ترکیبات لغوی جدیدی ما با عبارات فعلی نیز روبه‌رو می‌شویم که از آن جمله می‌توان عبارات shoot has come to a player، put the ball to the floor و... را نام برد.

این‌گونه نوآوری در عرصه زبان‌شناسی، معمولاً با اشتباهات لغوی و گرامری همراه است، مانند: “two-man option”، “two - foot jump stop” و “five man fast break”

البته از اینکه افراد تحصیل کرده و مربیانی که دارای درجه دانشگاهی‌اند، چنین اشتباهاتی بکنند خیلی نباید تعجب کنیم. چگونه است که چنین افرادی از لغت one-hand به جای one-handed استفاده می‌کنند. هنگامی که از دوستان آمریکایی در باره چنین اشتباهاتی پرسیدیم، اظهار داشتند: «خب one-hand کوتاه‌تر از one hand است، چرا که دارای دو بخش می‌باشد. همین موضوع در مورد شکل جمع لغات نیز صحیح می‌باشد. عبارت two-hand صحیح نیست اما گفتن آن نسبت به two-hands راحت‌تر است، درست مانند two-ball dribble، two-arm و

همین‌طور می‌دانیم که هر گاه یک مربی بگوید two-foot، همه می‌فهمند که منظور او two-feet است. این موضوع در مورد نوشتن، صحبت کردن و فکر کردن نیز درست

است. این خلاصه‌سازی گاهی چنان جالب می‌شود که به جای jump shot از jumper و حتی "ج" استفاده می‌کنند.

در سال‌های اولیه پیدایش بسکتبال، این بازی تنها در سالن‌های YMCA و دانشکده‌ها انجام می‌شد. اولین لیگ حرفه‌ای بسکتبال متشکل از ۶ تیم در سال ۱۸۹۸ برگزار شد. در آن زمان که می‌خواستند تعداد بیشتری تماشاچی از بازی دیدن کنند، میدان مسابقه را توسط یک تور سیمی که مانع خارج شدن توپ از زمین بازی می‌شد، محصور کردند. این تور سیمی به زودی به نام "cage" مشهور شد. این لغت در سال ۱۹۲۹ حذف شد، اما در طی همین ۳۰ سال بازیکنان بسکتبال به cager مشهور شدند. همچنین به تبع آن مربی را cage director، پیروزی در مسابقه را cage win و امتیازدهی مسابقه را caging casaba نام نهادند.

casaba نیز نوعی هندوانه است که به عنوان یک عبارت محلی به جای توپ به کار می‌رفت و از آن پس تیم بسکتبال را casaba crew و یا casaba quintet، بازیکنان بسکتبال را casaba-tosser و سالن بسکتبال را casaba pavilion نامیدند.

شواهدی وجود دارد که برگزاری مجالس رقص را در کنار بازی بسکتبال در همان سالن، در آن زمان تأیید می‌کند. بعد از آن زمان، حلقه‌ای استوانه‌ای جایگزین حلقه کدویی این بازی شد که آن را با لغت hoop می‌شناختند. این حلقه از یک فلز مرتعش سنگین توسط لیو آلین از ایالت هارتفورد ساخته شد. در سال‌های بعد، این حلقه از آهن و پس از آن از توسط شرکت نارانگست ایالت نورتمپتون از طناب بافته ساخته می‌شد. امروزه بازیکنان بسکتبال به hoop man و یا hoopster، یک دفاع در بازی به hoop sential، مربی به pilot hoop، بازی بد به hoop met، مشهور و سبد را hoop یا hooper می‌گویند.

با مطالعه کتاب «زیرساخت‌های بسکتبال» نوشته باری دی. کپنر، و دقت در مهارت‌ها و شگردهای این بازی به این نکته پی می‌بریم که آقای کپنر تنها یک بار از لغت basket استفاده کرده است، در حالی که تمام ترکیبات فوق، برای این لغت نیز صادق است. این چند مثال مختصر نشان می‌دهد که لیگ بسکتبال آمریکا با افزایش تعداد آمدن تکنیک‌ها و تاکتیک‌های جدید، نام‌های جدید نیز برای آن‌ها مورد نیاز بود. وجود یک لغت نامۀ جدید، وسیله‌ای مناسب برای پیشرفت این بازی است.

گاهی به طور هم‌زمان برای یک پدیده واحد لغات مختلفی به وجود می‌آید. در عین حال، توجه به این نکته نیز لازم است که گاهی پدیده‌های مختلف، نام‌های متعددی به خود می‌گیرند اما اساس همه آن‌ها یکسان است. در راه پیشرفت بسکتبال، مربیان مختلفی به طور جداگانه به تلاش پرداختند، در صورتی که هدف همه آن‌ها یکی بوده است؛ هر چند این عبارات مختلف کاملاً قابل تشخیص‌اند. مانند عبارت: pick up dribble و kill the dribble که برای حرکت بازیکن در حالی که توپ را به زمین می‌-

زند، به کار می‌روند. همین طور عبارات complete player و یا all-rounder برای بازیکنی که می‌تواند در تمام پست‌ها بازی کند. به همین ترتیب می‌توان به موارد قابل توجه زیر نیز اشاره کرد: ۱۶ عبارت برای «توپ»، ۱۱ عبارت برای «حلقه»، ۲۰ عبارت برای بسکتبال و ۶۱ عبارت برای امتیاز گیری. همچنین در اینجا شما می‌توانید چندین مورد در وضعیت‌های مختلف را با یک نام واحد ببینید. استفاده از یک عبارت عامیانه می‌تواند طولانی مدت و یا کوتاه مدت باشد. اساساً برخی از آن‌ها فقط برای یک یا چند فصل کاربرد دارند و حال آنکه برخی مدتی طولانی مورد استفاده قرار می‌گیرند. من در اینجا آن‌ها را نیز آورده‌ام چرا که ممکن است هنوز در خارج از آمریکا مورد استفاده قرار گیرد. خواننده ممکن است مشاهده کند که یک عبارت از ورزش‌های دیگر قرض گرفته شده است.

ورزشکاران، تماشاچیان و روزنامه‌نگاران نیز ممکن است لغات و عباراتی را به صورت جدید به وجود آورند. بسکتبال نه تنها در ورزش بلکه در تمام اجزای زبان تأثیرگذار است. مدخل‌های انتخاب شده در این لغت‌نامه که بالغ به ۱۰۰۰۰ لغت است، مورد مطالعه دانشجویان غیر آمریکایی قرار می‌گیرد.

مارین کازلوسکی